Naslagwerk: welke prompt gebruik je wanneer?

Oct 30, 2026 · @Katleen

Dit naslagwerk hoort bij de training **Menselijke copy met Claude en ChatGPT**.

Het begint bij je situatie, niet bij de naam van een prompt. Zoek het hoofdstuk dat lijkt op waar je nu vastzit, en kijk welke prompt erbij hoort.

Per prompt lees je drie dingen:

- **Situatie:** wanneer je deze prompt nodig hebt.
- **Het probleem:** wat deze prompt voor jou oplost.
- **Zonder deze prompt:** wat er gebeurt als je hem niet gebruikt.

De slidenummers verwijzen naar de presentatie *Menselijke copy schrijven met ChatGPT & Claude* van 29 oktober 2026.

Begin hier: de basis onder elke prompt

Herken je geen enkele situatie, of wil je zelf een prompt schrijven? Begin dan hier. Deze technieken zitten in elke prompt van dit naslagwerk.

De 7 bouwstenen (slide 37–46)

Situatie: Je wilt een eigen prompt schrijven voor een tekst waarvoor dit naslagwerk geen kant-en-klare prompt heeft.

Het probleem: Je weet niet wat er allemaal in een goede prompt hoort. Dus schrijf je een korte opdracht en hoop je op het beste.

Zonder deze prompt: AI vult zelf in wat je niet zei: de toon, de lezer, de invalshoek en wat een goed resultaat is. Je krijgt een tekst die klopt, maar die niet van jou is.

De zeven bouwstenen:

1. **Rol en stem:** wie schrijft, in welk register en welke toon.
2. **Context:** wat je verkoopt, aan wie, waar de tekst komt en wat hij moet bereiken.
3. **De menselijke kern:** je eigen idee, mening, observatie, voorbeeld of metafoor.
4. **Taak met kader:** lengte, structuur en wat een goed resultaat voor jou is.
5. **Grenzen aan het gokken:** wat AI niet mag invullen of verzinnen.
6. **De blinde-vlek-vraag:** welke aanname je maakt die misschien niet klopt.
7. **Iteratie met een doel:** gerichte feedback of twee duidelijk verschillende richtingen.

Geef AI een rol als gedrag, niet als titel (slide 6 en 56)

Situatie: Je begint je prompt met “Gedraag je als een ervaren copywriter met 20 jaar ervaring”.

Het probleem: Een titel zegt AI niet wat het concreet moet doen of waarop het moet letten.

Zonder deze prompt: AI vult de rol zelf in, en dat wordt meestal de gemiddelde copywriter. Je krijgt dezelfde gladde tekst, alleen zelfzekerder.

Geef voorbeelden: few-shot prompting (slide 7)

Situatie: Je vraagt AI om “natuurlijk en menselijk” te schrijven, “zonder AI-clichés”.

Het probleem: Wat jij natuurlijk vindt, weet AI niet. Zulke woorden zijn te vaag om op te sturen.

Zonder deze prompt: AI blijft schrijven zoals het zelf denkt dat natuurlijk klinkt. Met een voorbeeld van wat je wel en niet wilt, ziet het meteen welke stijl je bedoelt.

Geef AI context (slide 62–65)

Situatie: Je vraagt: “Geef me 10 ideeën voor een post over mijn best verkopende product.”

Het probleem: AI weet niet waarom je klanten dat product kopen, wat je wilt vermijden of welk effect je zoekt.

Zonder deze prompt: Je krijgt tien ideeën die bij elk product passen, vol woorden als “populair” en “must-have”. Je posts voelen als reclame en je lezer scrolt door.

1. Ik weet niet waarover ik moet schrijven

Scheduled task contentideeën (slide 16)

Situatie: Het is maandagochtend. Je wilt deze week twee posts plaatsen, maar je hebt geen idee waarover.

Het probleem: Je hebt geen tijd om elke week zelf fora, sociale media en artikels af te speuren naar wat je klanten bezighoudt. Dus kies je een onderwerp waar jij aan denkt, niet een vraag die je klant nu stelt.

Zonder deze prompt: Je schrijft over wat jij belangrijk vindt, of je slaat een week over. Vraag je AI gewoon om contentideeën, dan krijg je algemene ideeën die ook bij je concurrent passen.

Ideeënarchief in Google Drive (slide 18–20)

Situatie: Je krijgt al een tijdje elke week contentideeën. Na een maand komen dezelfde ideeën terug, en dat goede idee van drie weken geleden zit ergens in een oude chat.

Het probleem: Ideeën verdwijnen. Je hebt geen overzicht van wat je al kreeg en wat je al gebruikte.

Zonder deze prompt: Je krijgt herhalingen en verliest ideeën die je nog wilde gebruiken. In een week zonder inspiratie heb je geen voorraad om uit te putten.

Scheduled task nieuwsradar (slide 21)

Situatie: Je wilt in je nieuwsbrief, post of verkoopgesprek iets actueels aanhalen: een nieuwe regel, een onderzoek, een opvallend cijfer uit je sector.

Het probleem: Je volgt het nieuws in je vakgebied niet systematisch. En als je iets vindt, weet je niet of het cijfer klopt of waar het oorspronkelijk vandaan komt.

Zonder deze prompt: Je content mist een actueel haakje. Of je neemt een cijfer over van een site die het zelf overnam, en dat kost je geloofwaardigheid als iemand het nakijkt.

2. Mijn tekst wordt generiek

De menselijke kern (slide 39–42)

Situatie: Je schrijft over een onderwerp dat iedereen in je sector behandelt, zoals de juiste boekentas kiezen. Je vraagt het aan AI en krijgt een correcte tekst.

Het probleem: De tekst klopt, maar hij zou van elke concurrent kunnen zijn. Er staat niets in wat alleen jij weet of ziet.

Zonder deze prompt: AI kiest zelf een invalshoek, en dat is de meest voor de hand liggende. Je post verdwijnt tussen alle andere posts met dezelfde tips.

De Stofzuiger (slide 58–61)

Situatie: Je hebt een onderwerp en een haakje, bijvoorbeeld “Zo herken je binnen 5 minuten of deze belastingstrategie geschikt is voor jou”. Nu zoek je een invalshoek die niet voorspelbaar is.

Het probleem: AI geeft eerst de invalshoeken die iedereen bedenkt, zoals “bespaar geld” of “vraag advies aan een expert”. Je weet dat het beter kan, maar niet hoe je AI daar krijgt.

Zonder deze prompt: Je kiest uit voorspelbare ideeën en je post klinkt als die van je concurrent. Je lezer scrollt door omdat hij dit al eens las.

De product aware-prompt (slide 53–55)

Situatie: Je volgers kennen je aanbod. Ze zagen je posts al, maar ze kopen niet. Ze denken: “Klinkt goed, maar waarom zou dit bij mij werken?”

Het probleem: Jij vindt je aanbod logisch en voelt dat je anders werkt. Maar je vindt de woorden niet om dat verschil te benoemen zonder op te scheppen.

Zonder deze prompt: Je herhaalt wat je al eerder zei, of je zegt dat je anders bent zonder te tonen hoe. Je lezers blijven twijfelen, want niets in je tekst gaat in op hun twijfel.

3. Mijn tekst overtuigt niet

De Awareness-signaal prompt (slide 50–51)

Situatie: Je schreef een landingspagina, e-mail of post. Hij leest vlot, maar hij levert weinig op.

Het probleem: Je tekst spreekt misschien een lezer aan die in een ander stadium zit. Je legt bijvoorbeeld het probleem uit aan iemand die al wil kopen, of je duwt je product naar iemand die het probleem nog niet voelt.

Zonder deze prompt: Je blijft schaven aan zinnen, terwijl het probleem in het niveau zit. De tekst wordt mooier, maar niet doeltreffender.

De Bezwaarcheck of Steelman-prompt (slide 78–81)

Situatie: Je hoort steeds hetzelfde bezwaar: “te duur”, “ik heb al een boekhouder”, “ik doe het later wel”. Je hebt er een antwoord op, maar je weet niet of het sterk genoeg is.

Het probleem: Je antwoordt op het bezwaar zoals je klant het zegt, niet op het echte argument erachter. Of je stelt gerust zonder uit te leggen waarom je aanpak werkt.

Zonder deze prompt: Je tekst wuift het bezwaar weg of laat het liggen. Je lezer heeft zijn tegenargument nog in zijn hoofd en haakt af.

4. AI gokt of verzint dingen

Laat je prompt beoordelen (slide 34)

Situatie: Je hebt een prompt die je geregeld gebruikt, voor een samenvatting, een planning of een post. De output wisselt: soms goed, soms niet.

Het probleem: Je ziet niet waar je prompt onduidelijk is of waar instructies botsen. Je merkt alleen dat het resultaat niet altijd is wat je wilt.

Zonder deze prompt: Je blijft dezelfde prompt gebruiken en verbetert de output telkens zelf. Of je verandert iets op goed geluk, zonder te weten waar het aan ligt.

Laat je prompt verbeteren (slide 35)

Situatie: Je laat AI verkoopteksten schrijven, maar ze klinken glad en vol marketingtaal. Niet zoals je zelf tegen een klant praat.

Het probleem: Een woord in je prompt, of informatie die ontbreekt, duwt AI richting generieke taal. Je weet niet welk woord of welke informatie.

Zonder deze prompt: Je herschrijft elke tekst zelf, of je publiceert copy die niet als jou klinkt. Vraag je AI gewoon om je prompt beter te maken, dan krijg je vaak een veiligere versie in plaats van de kleinste ingreep die het verschil maakt.

De Gokdetector (slide 36)

Situatie: Je prompt werkt goed als je genoeg input geeft. Maar soms heb je weinig informatie, of is ze vaag of tegenstrijdig.

Het probleem: AI vult de gaten zelf in. Het verzint details of klinkt zekerder dan je input toelaat, en dat valt niet altijd op.

Zonder deze prompt: Er belandt een verzonnen klantverhaal, resultaat of claim in je tekst. Dat merk je pas als een klant ernaar vraagt.

5. Ik weet niet wat ik moet vragen

“Ik vraag dit eigenlijk omdat…” (slide 84)

Situatie: Je vraagt AI om tips, bijvoorbeeld om productiever te zijn, en krijgt een lijst die je overal had kunnen vinden.

Het probleem: Je laat de reden achter je vraag weg, omdat je denkt dat die er niet toe doet. Net die reden bepaalt welk antwoord je nodig hebt.

Zonder deze prompt: AI beantwoordt de vraag die je letterlijk stelde, niet je echte vraag. Je krijgt algemene tips die niet over jouw situatie gaan.

Maak AI je gesprekspartner (slide 68)

Situatie: Je zit vast met een tekst of een idee en weet niet goed wat je wilt. Je typt een opdracht en neemt het eerste antwoord.

Het probleem: Je gebruikt AI als schrijfmachine. Het voert uit wat je vraagt, ook als je vraag niet de juiste is.

Zonder deze prompt: AI stelt geen vragen terug en zegt niet waar je jezelf voor de gek houdt. Je krijgt een antwoord op je opdracht, maar niet het inzicht dat je eigenlijk zocht.

Leer betere vragen stellen (slide 83)

Situatie: Je stelt AI telkens hetzelfde soort vragen en krijgt telkens hetzelfde soort antwoorden. Je voelt dat er meer in zit.

Het probleem: Je zoekt meteen een oplossing, terwijl het echte probleem misschien ergens anders zit. De overtuiging die in je vraag verstopt zit, zie je zelf niet.

Zonder deze prompt: Je lost het verkeerde probleem op. Of je blijft op dezelfde manier vragen en krijgt variaties op hetzelfde antwoord.

6. Ik wil eerlijke feedback in plaats van complimenten

Haal AI uit de brave assistent-modus (slide 47)

Situatie: Je vraagt AI om feedback op je tekst of idee, en je krijgt vooral complimenten met een paar voorzichtige tips.

Het probleem: AI is standaard behulpzaam en vriendelijk. Wat echt wringt, zegt het niet, of zo voorzichtig dat je eroverheen leest.

Zonder deze prompt: Je denkt dat je tekst of idee sterker is dan het is. De zwakke plek ontdek je pas als je klant niet reageert.

De blinde-vlek-vraag (slide 45)

Situatie: Je bent overtuigd van een idee, aanbod of invalshoek, en je vraagt AI om het uit te werken.

Het probleem: AI vertrekt van jouw aannames. “Hoe kan dit beter?” verbetert de uitwerking, niet het idee zelf.

Zonder deze prompt: Je bouwt verder op een aanname die misschien niet klopt. Je lezer merkt het wel, en haakt af bij de zin waar het wringt.

Korte conversational prompts

Dit zijn geen volledige prompts. Het zijn korte zinnen die je aan elke prompt toevoegt of als vervolgvraag stelt. Zo weet AI niet alleen wat je wilt maken, maar ook hoe het moet voelen.

Zonder deze zinnen: AI kent je opdracht, maar niet je gevoel, je twijfel of de positie van je lezer. Je krijgt een correcte tekst zonder de toon die je zocht.

Wat je doet	Wanneer	Voorbeeldzin
Samen kijken (slide 67)	Je wilt een tekst die voelt als een gesprek, niet als een uitleg	“Schrijf alsof we samen naar dit probleem kijken. Begin met een korte observatie en stel daarna één vraag.”
Zeg waar je staat (slide 69)	Je hebt een gevoel bij je tekst dat AI niet kent: trots, twijfel, schrik om te verkopen	“Ik wil dit verkopen, maar ik wil niet klinken als een schreeuwer of gladde verkoper.”
Zeg waar je lezer staat (slide 70)	Je weet wat je lezer voelt, maar niet hoe je dat in je tekst krijgt	“Schrijf voor iemand die bang is dat hij te lang heeft gewacht. Laat zien dat het niet te laat is zonder betuttelend over te komen.”
Geef je intentie mee (slide 71)	Je weet wat je lezer moet voelen, niet alleen wat hij moet weten	“Ik probeer mijn lezer hoop te geven zonder dat het cliché klinkt.”
Voeg spanning toe (slide 72)	Je tekst is te braaf en heeft geen tegenkracht	“Mijn lezer wil ___, maar is bang dat ___. Help me schrijven voor beide kanten tegelijk.”
Laat AI meedenken (slide 68)	Je wilt dat AI vragen stelt in plaats van meteen uit te voeren	“Stel me eerst drie vragen voordat je antwoord geeft.”

Op de slides staan per rij nog meer voorbeeldzinnen.